

Агуулга:

1. Даян Дэлхийн Ногоон Хөгжлийн Институтын (ДДНХИ)-ын ерөнхий танилцуулга
2. МУ-ын Засгийн газартай хамтран ажиллаж буй тухай
3. ДДНХИ-ын хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаа болон ололтууд
4. ДДНХИ болон БОАЖЯ хооронд байгуулсан Харилцан ойлголцлын санамж бичиг болон гишүүн улсын хэлэлцээр

1. Даян Дэлхийн Ногоон Хөгжлийн Институт (ДДНХИ)

- Даян Дэлхийн Ногоон Хөгжлийн Институт нь (ДДНХИ) бүрэн эрхэт улс орнуудын гишүүнчлэлтэй засгийн газар хоорондын байгууллага бөгөөд хөгжиж буй болон хурдтай өсч буй орнуудад хүчирхэг, хүртээмжтэй, тогтвортой эдийн засгийг бэхжүүлэхэд чиглэн ажилладаг. ДДНХИ-ын гишүүн орнууд тухайн улс орондоо хөгжлийн шинэ загварыг бий болгон байгаль орчиндоо ээлтэй, нийгэмдээ хүртээмжтэй эдийн засгийн өсөлтийг буюу ногоон өсөлтийг бий болгоход анхааран ажиллаж байна.
- ДДНХИ нь гишүүн орнууддаа уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах Парисын хэлэлцээрээр хүлээсэн үүрэг амлалтууд болон Тогтвортой хөгжлийн зорилгууддаа хүрэхэд нь дэмжлэг үзүүлэн ажилладаг бөгөөд дараах 6 үндсэн стратегийн ач холбогдол бүхий үр дүнд нөлөөлөх зорилготой (i) ХХЯ-ыг бууруулах, (ii) Ногоон ажлын байр бий болгох (iii) Тогтвортой үйлчилгээ хүртэх боломжийг нэмэгдүүлэх буюу хямд, цэвэр эрчим хүчний хүртээмж, тогтвортой нийтийн тээвэр, сайжруулсан ариун цэврийн байгууламж, хог хаягдлын менежмент гэх мэт (iv) агаарын чанарыг сайжруулах (v) экосистемийн үйлчилгээний зохистой хангамж (vi) уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох зэрэг болно.
- ДДНХИ нь тухайн оронд ажиллаж буй багаараа дамжуулан төрөл бүрийн техникийн туслалцааг төрийн байгууллагуудад үзүүлэхийн сацуу уур амьсгалын дасан зохицох, даван туулах чадвар бүхий төслүүдэд хөрөнгө оруулалт татах замаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна. ДДНХИ дараах хоёр чиглэлээр гишүүн болон хамтрагч улс орнууддаа үйлчилдэг: бодлогын зөвлөгөө, нсгоон хөрөнгө оруулалтын төслийн хөгжүүлэлт
- ДДНХИ нь дараах 4 үндсэн чиглэлд түлхүү нэн тэргүүний ач холбогдол өгөн ажиллаж байгаа бөгөөд үйл ажиллагаа явуулж буй гишүүн орнуудын эдийн засагт бодитой хувь нэмэр оруулах салбарууд болно. Эдгээрт: Эрчим хүч, ус, газар ашиглалт, ногоон хотын хөгжил
- ДДНХИ нь засаглалын хувьд хоёр үндсэн нэгжтэй: Зөвлөл болон Ассамблей. Ассамблей нь ДДНХИ-ын хамгийн дээд шатны бүтэц бөгөөд гишүүдээс бүрдэнэ. Хоёр жил тутам зөвлөлдөж хуралддаг. Ассамблей нь Зөвлөлийн гишүүдийг сонгох үүрэгтэй бөгөөд Даргыг томилж үүсгэн байгуулах хэлэлцээрт өөрчлөлт оруулах эсэхийг шийддэг. Мөн ДДНХИ-ын үйл ажиллагааны ерөнхий чиглэлийг зөвлөхөөс гадна нарийн бичгийн дарга нарын газраас ирүүлсэн тайлантай танилцаж стратеги, үйл ажиллагаа, санхүүгийн асуудлуудыг шийдвэрлэх талаар чиглэл өгч ажилладаг. Мөн хамтран ажиллах түншүүд, олон улсын байгууллагуудтай холбох чиглэлээр удирдамж өгнө.
- ДДНХИ-ын Зөвлөл нь гүйцэтгэх үүрэг бүхий нэгж бөгөөд дээд тал нь 17 гишүүнээс бүрддэг. Эдгээрийн 5 нь дэмжигч гишүүн байх бөгөөд Ассамблей сонгодог бол удаах 5 гишүүнийг

оролцогч орнуудаас сонгоно. Зөвлөл мөн 5 гишүүнийг төрийн бус оролцогчдоос сонгоно. Эзэн орон Зөвлөлд байнгын суудалтай байх давуу эрхтэй, Дарга сонгох эрхгүй байдаг. Зөвлөлийн гишүүд 2 жилийн хугацаатай сонгогдоно. Зөвлөл нь Ассамблейн удирдамжаар ДДНХИ-ын үйл ажиллагааг удирдах үүрэгтэй. Жишээ нь Даргыг нэр дэвшүүлэн Ассамблейн хурлаар оруулах, ДДНХИ-ын үйл ажиллагааны стратегийг батлах, жилийн ажлын хөтөлбөр, төсөв, үр дүнг хянах, үнэлэх, санхүүгийн аудитын дүгнэлтүүдийг батлах, Зөвлөх хорооны шинэ гишүүдийг элсүүлэн авах, гишүүн орнуудын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг сонгох шалгуурыг батлах, Зөвлөлийн дэд хороонуудын гишүүдийг баталж авах, Ассамблейн өгсөн үүрэг даалгаврыг биелүүлэх гэх мэт.

- 2018 оны 03 дугаар сард НҮБ-ын 8 дахь Ерөнхий нарийн бичгийн дарга асан Др.Бан Ги Мүүн ДДНХИ-ын Ерөнхий Ассамблейн тэргүүн, зөвлөлийн даргаар сонгогдон ажиллаж эхэлсэн. Тэрээр 2018 оны 4 дүгээр улиралд зохион байгуулагдах ДДНХИ-ын 11 дэх удаагийн Зөвлөлийн болон Ассамблейн чуулга уулзалтыг даргалах болно.

2. МУ-ын Засгийн газартай хамтран ажиллаж буй тухай

- 2011 оны 11 дүгээр сарын 9-ний өдөр ДДНХИ МУ-ын Засгийн газар буюу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамтай Хамтран ажиллах санамж бичгийг зурсан. 2014 онд Монгол улс ДДНХИ-г албан ёсоор байгуулах хэлэлцээрийг баталсан билээ. 2019 онд Хамтран ажиллах санамж бичгийг шинэчлэн байгуулсан.
- 2015 оны 10 дугаар сард ДДНХИ-ийн 2016-2020 онд Монгол улсад хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлуулахад БОАЖЯ дэмжин ажилласан.
- ДДНХИ нь Монгол улсын Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030, Уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулахад МУ-ын оруулах зорилтот хувь нэмэр, Ногоон хөгжлийн бодлого гэх мэт бодлогын хэрэгжилтүүдийг дэмжин ажилладаг. Үүний тулд манай байгууллага нь салбар яамд, агентлагууд, орон нутгийн засаг захиргаатай нягт уялдан ажиллаж ногоон хөгжлийн бодлогыг үйл ажиллагаанд нь, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд, төсөл хөтөлбөрүүдэд нь тусган ажиллаж байна. Энэ зорилгын үүднээс бид 2017 онд Нийслэл Улаанбаатар хотын захиргаа, Эрчим хүчний зохицуулах хороо, Барилга хот байгуулалтын яамтай Хамтын ажиллагааны санамж бичиг байгуулсан билээ.

3. ДДНХИ-ийн хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаанууд:

- ДДНХИ-ийн 2015-2020 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд дараах гурван чиглэлийг сонгон авч ажилласан. Эдгээр нь: Тогтвортой эрчим хүч, ногоон хотын хөгжил болон ус, ногоон төслүүдийн хөрөнгө оруулалт зэрэг болно.
- ДДНХИ-ийн энэ хоёр жилийн хугацаанд хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаанууд нь МУ-ын Засгийн газраас ногоон хөгжлийн чиглэлээр авч буй бодлого арга хэмжээнүүдийг шууд дэмжин ажиллахад чиглэж дараах зорилгуудад чиглэж байгаа болно. (i) 2030 он гэхэд эрчим хүчний алдагдлыг 20 хувиар, 2030 он гэхэд 30 хувиар бууруулах зорилтын хүрээнд эрчим хүчний салбарт эрчим хүчний хэмнэлт гаргах замаар ХХЯ-ыг бууруулах; Нийт суурилагдсан эрчим хүчний эх үүсвэрт сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувийг 2020 он гэхэд 20 хувь, 2030 он гэхэд 30 хувьд хүргэх (ii) Барилгын эрчим хүчний алдагдлыг 2020 онд гэхэд 20 хувиар, 2030 он гэхэд 40 хувиар бууруулах (iii) Олон улсын байгаль орчны норм стандартуудыг нэвтрүүлж байгаль орчны үнэлгээний чанарыг сайжруулах замаар бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, (iv) Нөөцийн ашиглалт бүтээмжийг дээшлүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж нэгж

бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд ялгаруулдаг ХХЯ-ыг бууруулан 2020 он гэхэд дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 2 хувийг ногоон хөгжлийг дэмжихэд зарцуулна.

- Өнгөрсөн хугацаанд МУ-ын ЗГ-ын үйл ажиллагааг дэмжин ДДНХИ-ийн хэрэгжүүлсэн гол ач холбогдол бүхий арга хэмжээнүүдээс онцолбол:
 - Бодлогын дэмжлэг үзүүлэх хүрээнд 2017 оны 9 дүгээр сард Эрчим хүчний хэмнэлтийн үндэсний хөтөлбөрийг Засгийн газрын хуралдаанаар баталсан ажлыг онцлох хэрэгтэй. Мөн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос Эрчим хүчний хэмнэлтийн стандарт, шошгожуулах журмыг шинээр боловсруулан Эрчим хүчний яаманд хүлээлгэн өгөөд байгаа бөгөөд батлагдан гарахыг хүлээж байна.
 - Ногоон хөрөнгө оруулалтыг татах чиглэлээр Монголын Ногоон санхүүжилтийн корпорацыг үүсгэн байгуулах санаачилгыг гарган 2017 оны 09 дүгээр сард БОАЖЯ, Сангийн Яам, Монголын Банкны холбоо, ДДНХИ зэрэг байгууллагууд хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулсан. Уур амьсгалын ногоон сангийн Бэлтгэл ажлыг хангах дэмжлэгийн хүрээнд ДДНХИ нь тус санхүүгийн корпорацын үйл ажиллагааны голлох салбарууд, зах зээлийг судлах, үнэлэх ажлыг хэрэгжүүлсэн. Эдгээрт эрчим хүчний хэмнэлт, хямд өртөгтэй ногоон амины орон сууц, барилгын дулаалгын болон хог хаягдал, ариун цэврийн байгууламжийн чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд орж байна. Дээрх чиглэлүүдэд хэрэгжиж болох төслүүдийн санхүүжилтийг Уур амьсгалын ногоон сангаас Монголын ногоон санхүүжилтийн корпорацад төвлөрүүлэх зорилготой. Энэ хүрээнд бид 2018 оны 3 дугаар сард Уур амьсгалын ногоон санд нийт 27 сая ам.долларын төсөл бичиж илгээсэн нь батлагдаж удахгүй үйл ажиллагаагаа эхэлнэ.
 - Угсармал орон сууцны барилгуудад хийсэн эрчим хүчний аудитын үр дүнд суурилан ДДНХИ нь НАМА байгууллагат Улаанбаатар хот дахь хуучны угсармал 362 барилгыг дулаалах төслийн санал боловсруулсан хүргүүлсэн нь батлагдаж нийт 18 сая еврогийн төслийн иж бүрэн үнэлгээ, судалгаа, баримт бичиг бэлтгэх эхний санхүүжилтийг аваад байна.
 - Эрчим хүчний хэмнэлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үүднээс ЭХЯ болон ЭХЗХ-той хамтран ажиллаж төрийн өмчит сургууль, цэцэрлэгийн барилгуудад эрчим хүчний аудит хийлээ.
 - Барилгын дулаан алдагдлыг хэрхэн тооцох арга зүйг боловсруулах, сургууль цэцэрлэгийн эрчим хүчний хэмнэлттэй, ногоон барилгын зураг төсөл, санхүүжилтийн механизмыг боловсруулах зэрэг ажлуудыг амжилттай хэрэгжүүллээ. Үүний үр дүнд СХД-ийн 25-р хороонд анхны Ногоон цэцэрлэг АХБ-ны санхүүжилтээр баригдаж байна. Мөн төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдоогүй хотын захын 122-р сургуулийн халаалтыг газрын гүний дулааны хосолсон технологиор шинэчиллээ.
 - Парисын гэрээг хэрэгжүүлэхэд оруулах Үндэсний хувь нэмрийг шинэчлэн тогтооход БОАЖЯ-д дэмжлэг үзүүлэн ажилласан ба буй "Монгол Улсын хүлэмжийн хий, агаар бохирдуулагч хийн ялгарал, тэдгээрийг бууруулах хувилбаруудад дүн шинжилгээ хийх чадавхыг бэхжүүлэх" төслийг хамтраг хэрэгжүүлж байна.

4. ДДНХИ болон БОАЖЯ хооронд байгуулсан Харилцан ойлголцлын санамж бичиг болон гишүүн улсын кэлэлцээр

- ДДНХИ болон БОАЖЯ 2011 оны 11 дүгээр сарын 9-ны өдөр Харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулсан бөгөөд энэхүү санамж бичиг нь 5 жилийн хугацаатай байхаар талуудын санал нэгдсэн байсан. 2019 оны 6 дугаар сард санамж бичгийг шинэчлэн зурсан.
- ДДНХИ-ын гишүүн орны хувьд Монгол улс 2013 оны 6 дугаар сарын 9-ны өдөр гишүүн улсын хэлэлцээрийг дэмжиж нэгдэн орсон бол 2014 оны 5 дугаар сарын 19-нд үүсгэн байгуулах гэрээг баталсан. Монгол улсын Гадаад хэргийн яамны 2014 оны 6 дугаар сарын 20-ны (А/14-873) тоот зөвшөөрлөөр Монгол улсад албан ёсоор үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн болно. Энэхүү зөвшөөрөл нь үүсгэн байгуулах гэрээний 22-р зүйлд заасан дотоодын хууль эрх зүйн журмууд Монгол улсын нутаг дэвсгэрт хүчин төгөлдөр үйлчлэх шаардлага хангагдсаныг батална.
- Дээр дурдсаныг үндэслэн ДДНХИ нь Монгол улсад хууль зүйн талаас хүлээн зөвшөөрөгдсөн олон улсын байгууллага мөн бөгөөд Үүсгэн байгуулах хэлэлцээр нь Монгол улсад хууль эрх зүйн хувьд хүчин төгөлдөр тул ДДНХИ нь эрх зүйн чадамж бүхий олон улсын байгууллага мөн болохыг баталж байна.
- Гишүүн улсын хэлэлцээрийн зорилго нь ДДНХИ-ын Монгол улсад явуулах үйл ажиллагаа болон арга хэмжээний тогтолцоог байгуулахын зэрэгцээ ДДНХИ үйл ажиллагаа явуулдаг гишүүн улс орнуудад олон улсын засгийн газар хоорондын байгууллагууд эдлэх тодорхой эрх ямба, дархан эрх, халдашгүй байдал болон бусад өөр хөнгөлөлт, татварын чөлөөлөлт зэргийг ДДНХИ-д олгоход оршино. Эдгээр эрх ямба, дархан эрх, халдашгүй байдал болон хөнгөлөлт, татварын чөлөөлөлт олгохыг хүссэн Гишүүн улсын хэлэлцээрийг ДДНХИ Монгол улстай байгуулж байгаа нь онцгой эсвэл өвөрмөц тохиолдол биш харин олон улсын засгийн газар хооронд байгууллага болон Гишүүн улс орнуудын хооронд байгуулдаг стандарт практик юм.

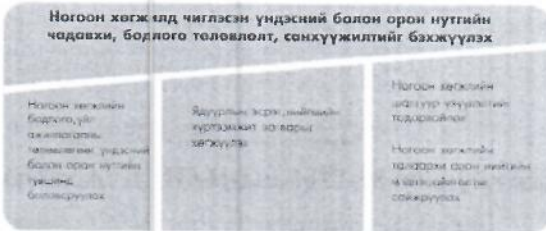
Хавсралт А: ДНХИ-ын 2017-18 оны үйл ажиллагааны тойм зураглал

ДНХБ МОНГОЛ ДАХЬ ХӨТӨЛБӨР

НОГООН ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨВЛӨЛТ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭЛТ

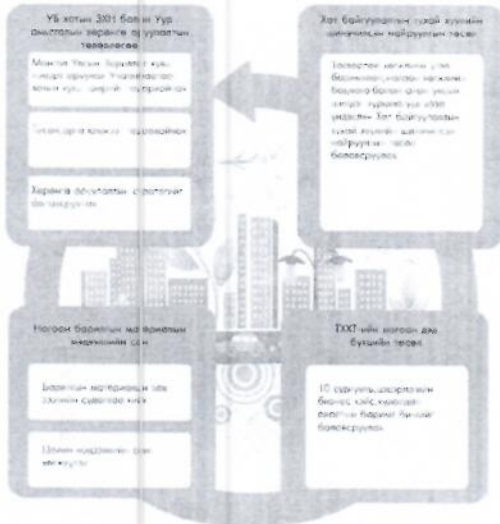
НОГООН ЭРЧИМ ХҮЧ

ДНХБ нь доорхи чиглэлүүдээр өрөлцөгч талуудтай хамтран ажиллаж байна.

Монголын ногоон эрчим хүчийг хөгжүүлэх стратегийг (2013-2035) боловсруулах	Аймаг, нийслэл дунд эрчим хүчийг үйлдвэр, ажлаа, бизнесийн үйлдвэр, ногоон төмөр замын шийдлүүд	Улаанбаатар хотод эрчим хүчийг үйлдвэрлэхэд ТХХ-н эхлэсэн хэрэгжүүлэх сууцны судалгаа	Эрчим хүчний хэмжээний үндэсний эхлэлтэй боловсруулах Монголын эрчим хүчний зорилгын шалтгаан болгодог судалгаа
--	---	---	--

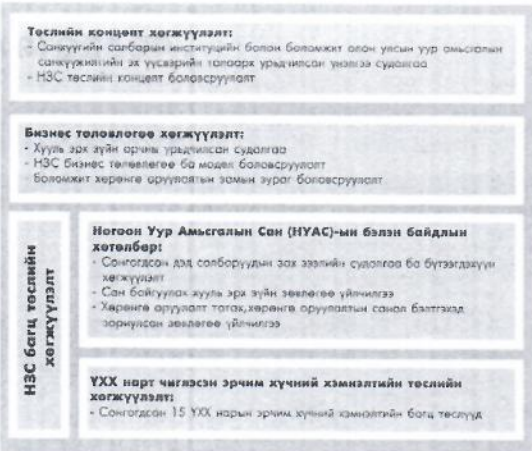

НОГООН ХОТ

НОГООН ЗЭЭЛИЙН САН

Үндэсний ногоон санхүүжилтийн механизм

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ ХУРАЛДААНЫ ДЭГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ

75 дугаар зүйл. Хоёр болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах санал, гэрээний төслийг Улсын Их Хуралтай урьдчилан зөвшилцөх

75.3. Дараах олон улсын гэрээний тухайд олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний төсөл, эсхүл эх бичвэрийг **Төсвийн болон Эдийн засгийн** байнгын хороод тус тусдаа урьдчилан хэлэлцэж санал, дүгнэлтээ Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороонд хүргүүлнэ:

75.3.1. гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ;

75.3.2. чөлөөт худалдаа, давхар татвар, **хөрөнгө оруулалттай холбогдсон олон улсын гэрээ.**